

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza

MMKK-R0-**100**-2305

DATA: **8 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS TRWANIA: **210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **35**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron.
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Możesz korzystać ze słownika języka kaszubskiego.

Lista lektur w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (zgodna z wymaganiami egzaminacyjnymi)

Proza

Budzisz Alojzy, *Dokôžë* (wybrane utwory lub fragmenty)
Ceynowa Florian, *Rozmòwa Kaszëbë z Pòlòchã* (fragmenty)
Derdowski Hieronim, *Ò panu Czòrlińszim, co do Pùcka pò sècë jachòł* (całość)
Drzeżdżon Jan, *Twarz Smętka* (fragmenty)
Janke Stanisław, *Łiskawica* (fragmenty)
Jażdżewski Bolesław, *Wspomnienia kaszubskiego Gbura*, cz. 3 (fragmenty)
Labuda Aleksander, *Gùczów Mack gòdò* (wybrane felietony)
Łajming Anna, *Czterolistna koniczyna* (wybrane opowiadania lub fragmenty); *Dzieciństwo, Młodość* (wybrane fragmenty)
Majkowski Aleksander, *Žëcé i przigòdë Remùsa* (całość)
Walkusz Jan, *Sztrądã słowa* (fragmenty)
Zbrzëca Jón (ps.), *W stolëcë chmùrników* (wybrane eseje lub ich fragmenty)

Poezja

Wybór wierszy następujących poetów:

Bieszk Stefan, Czaja Ida, Derdowski Hieronim, Drzeżdżon Jan, Heyke Leon, Janke Stanisław, Karnowski Jan, Labuda Aleksander, Majkowski Aleksander, Nagel Alojzy, Pepliński Antoni, Rompski Jan, Sędzicki Franciszek, Stachurski Jerzy, Szymańska Ugowska Bożena, Trepczyk Jan, Zbrzyca Jan (ps.)

Dramat

Wybrane dramaty w całości lub fragmentach Jana Karnowskiego oraz Jana Rompskiego Sychta Bernard, *Hanka sã żeni* (fragmenty) lub inny dramat we fragmentach.

Inne lektury obowiązkowe (zgodne z podstawą programową), do których również można się odwołać

Proza

Fikus Stefan, wybrane fragmenty prozy
Grass Günter, *Błaszany bębenek* (fragmenty)
Heyke León, *Dobrogòst i Miłosława* (fragmenty).

Wëbierzë jeden z pòstãpnëch tematów i napiszë wëprócowanié.

- Twòja prôca mùszi miec nômni **350 słów**.
- Numer wëbrónégò tematu wpiszë w krótkã.
- Zapiszë wëprócowanié w wëznaczonym placu. Nie piszë na marginesach.
- Prôcã napiszë w kaszëbsczim jãzëkù.

Temat 1. (0–35)

Rozmajité òbrzë miłotë w lëteraturze. Rozważë zagadnienié òdwòliwającë sã do interpretacji dowodów *Dzywno kòchôsz* Dorotë Wilczewszci i *Szlach twòjégò bécò* Henrika Héwelta.

Dorota Wilczewskô

Dzywno kòchôsz

Dzywno kòchôsz

Móm strach taczi miłotë

Twòje, cëzé...

Dze je miłota pròwdzëwô?

Je takô?

Miłota wiérnô

Miłota snôzô?

Baro dzywnô je miłota

Niespòkójnô

Żdającô... Czegò?

I drëzącô,

Ûzaslô?

Żdającô... na co?

Dzywno, czarowno zdrzisz

Bòjã sã tegò wezdrzatkù

Twòjégò, ùniżającégò.

Dze sã òczë kòchóné?

Twòje òczë rozmùjkóné ...

Sã.

Dotikóm òczów

Krótkò mie.

Sã.... Të i miłota ...

Stegna. Dodôwk do miesãcznika „Pòmëraniô”, Nr 1/2020, s. 15.

Henrik Héwelt
Szlach twòjégò bëcò

Jidã szlachã gwiôzd na niebie,
szlachã minionëch lat,
wszãdze pragnã ùdrzec cebie,
Bëła żes dlô mie jak kwiat.

Wszãdze ùzéróm òczu,
szukóm twòji céni,
bò chcã ùdrzec kwiôtk cëdowny,
abò zwãk twòjégò miona.

Widzã cebie w szpéglu jezór,
w chmùrach na niebie,
serce mòje je zmetlaté,
z teskniãczczy płaczą do cebie.

Jidã szlachã twòjich stóp,
zédżer czas rozłãczy liczi,
w sercu szukóm zbiég lubieniô,
w pamiãcë twòje òbliczé.

H. Héwelt, *Nie òdińdã bez pòzegnaniô*, Gdynia 1996, s. 23.

Temat 2. (0–35)

Mòtiw mòrza w kaszëbsczi lëteraturze. Rozwãżë zagadnienié, òdwòliwajacë sã do załączonégò tekstu i wëbrónégò dokazu z kaszëbsczi lëteraturë.

Elżbiéta Bùgajnô

Mòtiw mòrza w kaszëbsczi pòezji

Na spòdlim kaszëbsczi lëteraturë mòtiw mòrza dozdrzôł ju w midzëwòjnowim czãdze Władisłòw Pniewsczi [...]. Jegò ùchwôcenié sprawë òdnôszało sã w wikszoscë do [...] nôzwësków taczich kaszëbsczi lëteratów jak Hieronim Derdowsczi, Aleksander Majkòwsczi, Jón Karnowsczi, Léon Hejka, Frãcëszk Sãdzëcczi czë Izydór Gùlgòwsczi. Wòrt je pamiãtac, że lata dwadzesté XX wiekù to czas zaùroczeniô pòlsczich ùtwórców niedòwno òdzwëskònym Pòmòrzim, przistãpã do mòrza i mieszkãncama ti zemi, Kaszëbama. [...]

Wëszwiechcënë mòże wëdawac sã scwierdzenié, że Kaszëbë i Kaszëbi sã nierozriwno sparłãczony z mòrzã, na co cësk mò jich geògrafné pòłożenié. Bòłtëcczé Mòrze wiedno wpliwãło na żëcë mieszkãnców nëch nadmòrsczich terenów. Nie je téż zòdnym òdkrëcym scwierdzenié faktu, że ò mòrzu w tim jãzëkù piselë sami Kaszëbi, mieszkãncë pòmòrsczi zemi. Sã ùsòdczë, dlô chtërnëch je to spòdłowi temat, np. Marión Selin, Henrik Jerzi Mùsa KOT czë Maria Bòszke, sã téż taczì, chtërny blòs wëkòrzëstiwajã mòrskã metafòrikã w swòjich dokazach. Mòtiw ten bëł wëzwëskiwóny w ùtwórstwie kaszëbsczi lëteratów òd zòczątków jistnieniô lëteraturë ùsòdzóny w tim jãzëkù. Majacë bòkadną metafòrikã òbrazów mòrza i szerokã mòżlëwòtã wëkòrzëstaniô marinisticznëch tematów w artisticzny ekspresji mòtiw mòrza wpisòł sã bez ògòdczi na wiedno do kanonu mòtiwów ti lëteraturë.

Mòrze dlô Kaszëbów òznôczô przede wszëtczim Bôltëcczé Mòrze, [...] Bôlt i Gduńską Hôwingã. Región kaszëbsczi pòłożony je na pòłniowim pòbrzegù tegò akwenu, bezpòstrzédnô łączba jegò mieszkańców z mòrską bôldzą wëcësnała niezacartą znankã na žëcym Kaszëbów. Tedë téż w ùtwórstwie wëstãpiwają rozmajité òkreslenia, pòzwë związóné z Bôltã. [...] W kaszëbsczim ùtwórstwie pòjôwiają sã taczé òkreslenia: „gduńsczé mòrze” (A. Majkòwsczi), „kaszëbsczé mòrze”, „nasze mòrze”, jegò mieszkańcë to „Bôltëczanie”.

Wôrt téż przëbaczëc, że z pòzdratkù na dogódné pòłożenie nad mòrzã trójno Kaszëbów wëbrało służbã na mòrsczych statkach jakno stegnã swòjégò žëcô, co tak samò wëbrziëwô w dokazach.

Mòrze je jednym z wiele mòtiwów [...], jaczi mòże realizowac sã rozmajice: jakno òpisënk wëzdratkù mòrza, jegò dzejaniô, sëlë niszczëcelsczi bôldzë, jakno plac òdetchnieniô, òpisënk jegò mieszkańców, prôcë na mòrzu: rëbôków, marénów, losu jich rodzénów, òpisënczi statków, mòrsczé wëprawë, bôjczy i legeńdë związóné z mòrzã, mitë i mitologiô. [...]

Òpisënczi wëzdratkù mòrza pòjôwiają sã ju w pierszych latach rozwiju kaszëbsczi lëteraturë. Spòtikómë je ù Hieronima Derdowsczégò [...] i w młodotnych wiërztach Aleksandra Majkòwsczégò, Ù pòstałëch młodokaszëbów mòrze nie je mòtiwã wëzwëskiwónym tak wiele. [...]

Z karna zrzeszińców mòrsczé tematë òsoblëwie blisczé sã Janowi Trepczikòwi. [...]

Ùtwórcë z krãgù „Klëczy” téż nie òstôwelë slôdë mòrsczi temiznë, bëła òna jednym z przëdnëch mòtiwów jich pismieniznë. Jak scwierdzywô Adela Kùjjik-Kalënowskô, liriczi Léona Roppla i Józefa Cenówë sã mòcno zakòrzenioné w realiach nordowëch, nadmòrsczych Kaszëb. Mòże mielë blëzi do mòrza, bô òbaji pòchôdelë z nadpùcczych wsów. Òsoblëwie bòkadnô je pismienizna Léona Roppla, chtëren wëzwëskiwôł pòdania i legeńdë związóné z mòrzã. [...]

W pòwòjnowim czãdze pòstãpny pisarze sygają do mòtiwù mòrza: Paweł Szefka, Alojzy Nôdzël, Stanisłôw Òkóń, Antón Piéper, Jerzi Stachùrsczi, Jerzi Walkùsz, Jaromira Labùdda, Stanisłôw Pestka, Janusz Mamelsczi, Eùgeniusz Prëczkòwsczi, Artur Jabłòńsczi i jiny. [...]

Mòrze je òknã na swiat, dôwô wiele mòżlëwòtów kòntaktu z jinyma, z bütnowim swiatã. Je téż drogã, jakã człowiek òddzãkiwô sã z rodnyma stronama. [...] Dlôte téż òbrazë mòrza stôwają sã wëidealizowóné. [...] Mòrze je téż straszny mólã, chtëren dôwô ùrzas: *locus horribilis*. Pòjôwiają sã wicherë, sztorm, wësoczé walë zalëwającë wszëtkò, przewòlającë sã przez òkrãt czë kùter abò bôt. Z mòtiwã „mòrsczi wanodzi” związóny je topòs „przekròczaniô grańców”. [...] Mòrskô réza mòże bëc metafòricznym òbrazã žëcô, žëcé jawi sã jakno ptiwanië. [...] Wëmieniony wëzi ùtwórcë i jich dokazë wërazno nawlëkają i przëstòlcają mòrską topikã. W nen spòsób kaszëbskô lëteratura wpisywô sã w kanón swiatowi lëteraturë.

Na spòdlim: „Biuletin Radzëznë Kaszëbsczégò Jãzëka”, 2020, s. 59–71.

Tabele wypełnia egzaminator!

		<i>Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.</i>				
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	<i>Brak lektury obowiązkowej.</i>	<i>Nie dotyczy problemu.</i>	<i>Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.</i>

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	<i>Liczba błędów rzeczowych</i>	OGÓŁEM KLiK
		9	10	11	12	13	14	15	16			

3a	Struktura wypowiedzi	0	1	2	3
		G	F	E	C

3b	Spójność wypowiedzi	<i>Liczba błędów w spójności</i>			
			0	1	2

3c	Styl wypowiedzi	0	1
-----------	------------------------	----------	----------

4a	Zakres i poprawność środków językowych	<i>Liczba błędów językowych</i>																						
		0	1	2	3	4	5	6	7															
		3	3	3	2	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	2A	1B
		H	G	F	H	G	H	E	F	G	D	E	F	C	D	E	B	C	D	A	B	C		

4b	Poprawność ortograficzna	<i>Liczba błędów ortograficznych</i>		
			0	1

4c	Poprawność interpunkcyjna	<i>Liczba błędów interpunkcyjnych</i>		
			0	1

Łączna liczba punktów:

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JEŹYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JEŹYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

JEŹYK KASZUBSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

